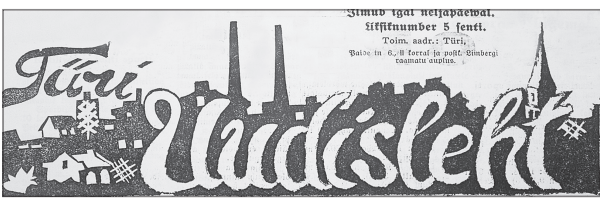

ARVAMUS

TÜRI UUDISLEHT 75 AASTAT TAGASI

15. juuli 1933

Paremaid õpetusi suplejatele ja ujujatele.

Praegune ilmastik mõjutab pea kõiki minema vette end karastama. Paljud viibivad vees rohkem kui seda tervisehoid lubab. Et olla abiks vee kasutamiseks suplemise ja ujumise vahendina, selleks anname vilunud arsti õpetusi edasi lugejale, kes peab neid meeles pidama, kui soovib, et vesi, päike ja õhk oleks tervise parem tugevuse alus.

Meeles tuleb pidada kümme käsku suplejale.

1. Ennelõunane aeg on kõige kohasem suplemiseks, võib aega supelda kuni päikese loojenemiseni. Õ pole aeg suplemiseks.

2. Supelda võib 1-2 korda päevas. See on patustamine oma tervise vastu, kui supeldakse 4-5 korda.

3. Sülelapsi ärgu viidagu suplema, ka raugad hoiduigu sellest. Lapsed ärgu supelgu, kui vesi on külmem kui 17-18 kraadi C, täiskasvanud mitte alla 14 kraadi C. Puuduliku arusaamisega inimesed suplevad ka jääaugus.

4. Enne vette minekut tuleb puhata. Keha tuleb kohe vette kasta. Higi ei takista vette minekut.

6. Kes ujuda ei oska, ärgu mingu suplema sügavasse kohta. Vette ei tohi jääda üle 5-10 minuti, ei tohi vees liguneda, kuni külm hakkab.

7. Veest välja tulles tuleb hõõruda keha soojaks ja 15-20 minuti jooksul liikuda või jooksta.

8. Keelatud on supelus külma ilmaga, kui-gi vesi soe oleks.

9. Supeluse kestuses ei maksa rekorde võtta. Suur päevane supeluste arv ei anna põhjust kiitlemiseks.

10. Tuntakse end peale supelust halvasti (peavalu, külmavärinad, rõhutud olek, haigus jne.), tuleb supelustega vahet pidada.

22. juuli 1933

Kui Liisi keerab kraani...

Kolus elutseb tütarlaps, kes oma suuruse üle kurta ei tohiks. Hiljuti oli Liisikesel kord, meiereis välja jagada külma- ja peti-piima, viimase kraani käsitamisel Liisi tarvitas selliselt „tugevat kätt“, et ujus kogu meierei. Hiljem kõneldi, et Liisi taoline peaks olema kusagil riiklike panga „kraani“ juures: küll siis rahvas krooni õnnistust tunneks!

2 Tallinna autot sõitsid vanade numbritega Türi.

Tallinna autodele A-932 ja A-978 omanikudele tehti protokollid vanade numbritega sõitmise pärast. Need kaks Tallinna veoautot on juba pikemat aega Türi ja veavad Ännuste metsast metsaeksporti Türi jaama.

Türi väheneb tulumaksjate arv.

Tänavu aasta on Türi 144 tulumaksjat. Aasta varem oli see arv peaaegu poole suurem. Ka tulumaksu summa on vähenenud poole võrra. Praegu suuremaks maksjaks osutub Türi jahimeeste selts, kellele linn määratud 220 krooni tulumaksu.

Kaktus ja Trillallaa käisid Prienai linna sünnipäeval

Samal nädalavahetusel kui Türi elanikud koos külalistega oma linna sünnipäeva pidasid, toimusid Leedus, meie sõpruslinnas Prienais samuti üritused, mis olid pühendatud linna sünnipäevale. Eelmisel aastal lillelaada ajal võrustasid türilased tantsu- ja laulurühma Trapukas, nüüd sõitsime Türi sõpru tervitama segarühmaga Kaktus ja kapelliga Trillallaa.

Kuna reedene tööpäev oli tööandjalt ja enamusel nagunii vabaks kaubeldud, otsustasime ära sõita varahommikul, et oma pikal teekonnal ka mujal põnevates kohtades ringi vaadata. Meie vastuvõtjatega oli kohtumine kokku lepitud alles reede õhtul kella kuueks, seega palusime Vaikel uurida, milline oleks bussisõidul jalgade sirutamiseks ja bussijuhile seadusega ettenähtud puhkuse pakkumiseks just see paras paik. Vaike oli teinud kena kodutöö ja juhatas meid Lätis Bauska linnakese lähedal asuvasse Rundale lossi.

Rundale loss on Baltimaade suurim, suursugune barokkloss, mis on projekteeritud kuulsa Rastrelli poolt, kes on ka Talvepalee autor. Lossi siseõue on rajatud prantsuse stiilis park, milles õitses tuhat erinevat roosisorti. Kuigi lossi alles restaureeriti ning ka pargis käis kibe istutus- ja kor-rastustöö, saime igatahes aimu, kui uhke ja suursugune vanasti elu öukonnas olla võis.

Õhtul Prienaisse jõudes läbis südant soe ja armas emotsioon, kui söögikoha aknast välja vaadates Trapukase tantsijad tänaval ära tundsimine.

Peale soojade soovitude veel linnas kiire poetuur ära teha, asusime teele oma „Leedu kodu“ poole - sportlennukiklubi lennuvälja puhkemajadesse. Kohale jõudes ootas meid ees aga üllatus - Raimundase lubatud metsale, lennukitele ja sääskedele lisaks oli kohal veel tohutu hulk telgi-elanikke - sel nädalavahetusel toimus lennuväljal üle-leeduline tehnomuusika festival!

End tubades kenasti sisse seadnud, ei lasknud me ennast kohapeal valitsevast teisest muusikažanrist sugugi segada - löime aga oma pillidele õiged hääled sisse ja tantsisime-laulsime Leedumaa sooja ja niiske õhu veel soojemaks ja niiskemaks.

Laupäeva hommikul olime kõik reipalt valmis kenasse Kaunasesse sõitma. Meie teejuhti ja ühtlasi Prienai kultuurimaja ko-reograafi Liegetat oodates arutati, et öösel ikka kostus „techno-techno“... Enamus meist aga oli eelmisest poolenisti ärkvel oldud ööst ilmselt nii väsinud, et ei teadnud selle koha pealt palju kaasa rääkida.

Kaunis Kaunas võttis meid vastu veidi sombuse ilma ja li-

Tantsurühm Kaktus käis Leedu sõpruslinna Prienaid sünnipäeval õnnitlemas.

musiinide lakkamatu vooriga - kõikides vanalinna kirikutes toimusid laulatused! Ja pulmad olid ikka tõeliselt suursugused -lisaks limusiinidele uhke pruutkleitide, pruutneitsite ja peiupoistega!

Pärast väsitavat suures linnas kolamist peatusime poolel teel „kodupaika“ keha kinnitamiseks teeäärse kalarestoranis. Kala meile küll ei pakutud, aga pärast supi serverimist toodi lauale tohutu ports karbonaadi-ga ning lahke ettekandja küsis, mida me prae kõrvale juua soovime - kas näiteks õlu sobiks. Sobis küll! Nii hästi koguni sobis, et laulsime õlle kõrvale kohe ka teemakohase Õllepruulija maha. Tänuks maitsva toidu ja sooja vastuvõtu eest lõpetasime oma lõuna tänuauluga.

Siinkohal peab ära märkima, et söögi ja joogiga hellitati meid nende kolme päeva jook-sul täiesti ära, nii et esinemis-riideid selga pannes avastas nii mõnigi, et need on kuidagi kaht-laselt kitsaks jäänud ning luku kinnitõmbamiseks tuli kasutada partneri abi ning „ära hingata“ - võid hingata “ meetodit.

Esinemine linnaväljakul läks päris lustiga ja mõnuga, kuigi pabistasime ikka kõvasti - esi-nejate seas olime ainuke rahvalik kollektiiv. Pärast meid alustas kohe laste ja noorte estraadiar-tistide trupp, kes esitas hitte tuntud muusikalidest ning pop-lugudest. Teiste tuntud lugude seas kõlas ka Vanilla Ninja “Cool Vibes”. Meie õhtu jätkus aga kul-tuurimajas, taas kord ahhetama-paneva kaetud laua, soojade sõbralike kallistuste ning juba Türi tuttavate Trapukase tantsi-jate-pillimängijatega. Tervitama olid meid tulnud lisaks tantsija-tele ka linnavalitsuse ning kul-tuurimaja esindajad. Meid võeti vastu väga soojalt - nagu pari-maid sõpru, keda on südamest ja väga kaua oodatud. Meie vastuvõtuks töötas terve meeskond, kes oli kõik päevad niimoodi si-sustanud, et me ise ei pidanud

ühegi pisiasja pärast muretse-ma - kõik otsustati ja korralda-ti nende poolt. Paljudele meist, kes iga päev oma tööpostil olles peavad teiste heaolu eest seisma, olid need kolm päeva ikka tõeli-se puhkuse eest!

Prienai linnale olime kingi-tuseks kaasa võtnud Vaike enda kasvatatud kaljukaktuse, Trapu-kase igale liikmele jäi väikesemagusaaks mälestuseks marsi-panist tehtud Murumoor.

Ning ega siis kahe maa tant-sijad-pillimehed saa ka vabal ajal ilma tantsu-lauluta läbi. Peagi haaras Trillallaa pillid ning õhtu edenes nende pilli järgi tant-sides. Sekka tutvustasime vas-tastikku ka oma maade tants. Leedukate juhendamisel tulid ka meil, aeglastel põhjamaistel eest-lastel, pärast paari harjutuskorda juba kiired leedu tantsud välja, hoopis rohkem segadust tekitas meie perekonnavalss, kus oli va-ja kogu aeg partnerit vahetada.

Meie tantsud said tantsitud ja laulud lauldud. Enne bussijuhi puhkama saatmist ühinesime hetkeks veel linnaväljakul pidu-senud rahvaga, et nautida Pri-enai sünnipäeva ning ehk natuke ka meie tantsija Kati 20nda sün-nipäeva auks südaösel selgesse sooja Leedumaa taevasse lennu-tatud võrratut ilutulestikku.

Pühapäev algas meie tore-das reiseltskonnas luulehomi-miku ning asjade pakkimisega. Kas luuleline meeleolu oli tingitud kenadest leedu piigadest (sest luulelaulukuteks osutusid poisid), ei tea. Igatahes tuju tõstis selline tore emotsionaalne pu-hang kõigil.

Korraldusmeeskond oli meie pühapäeva niimoodi kor-raldanud, et lisaks tantsule-lau-lule saaks rakendust ka meie sportlikud võimed. Hommiku-ne jalutuskäik läbi 626 aastase kuurortlinna Birštonase oli soo-jenduseks sellele, mis meid ees ootas. Pikas sanatooriumide ja tohutute lillepeenarde reas pea-tusime Tulbi-nimelise sanatooriumi ees, kus meile oli bronee-

ritud paar tundi saunamõnude ja erinevate basseini poolt pakutava kehalise tegevuse nauti-miseks. Ja me võtsime veemõnu-dest selle ajaga igatahes kõik, mis võtta sai!

Prienai sünnipäevafestival jätkus samal ajal aga teisel pool Nemunase jõe kallast - vanas linnaosas, vanade linna loomi-se aegsete kommete ja tradit-sioonide kohaselt. Päeval toimusid tänavatel kohalikku käsitööd tutvustavad väljanäitused. Pärast lõunat koguneti koos oma kan-di rahvaga peopaika. Kohale tulid kõik hobuste, suurte lillevani-kute ning laulu ja pillimänguga - kõik tundsid ennast ühe suure rahvapeo osalisena. Vahetult enne kontserdikava algust saabu-sid koos kaaskonnaga pidulikult ehitud hoburakenditega tollas vana aja kohaselt riietatud lin-naosa vanem ja tema kaasa, kes mõjusid lausa kuninglikult.

Kahjuks kiirustas bussijuhi kell meid pärast meie esinemist taas tagant, nii et lahkusime oma sõpradest keset peomõllu. Kiire riietevahetus, tulised kallistused sõpradega ja lubadused kunagi jälle taaskohtuda, ning sõit kodu poole võis alata.

Kojusõit kulges pea terve tee lauldes. Leidsime, et ka laulmine tuleb meil lisaks tant-simisele väga hästi välja. Viis minutit peale südaööd Eestimaa piiri ületades jõudsime kahe laulu vahel armsale kodumaale ka rõõmsa „hurraa!“ hüüda. Nüüdseks oli omava-hel tee peal kihla vedanutel selge, kes kihlveo võitnud on ning kõige paremini kodustele en-nustada oskas, mis kell meile Türi keskväljakule vastu on va-ja tulla.

Kogu reiseltskond tänab kõiki tööandjaid, kes meile va-ba päeva võimaldasid, meie võr-ratut bussijuhti Enn Eelmaed, Kristi Pollit ja Türi vallavalitsust!

Reiseltskonna poolt kokku ko-gutud emotsioonid pani kirja
INGRID TIKK